

**2010. 01. 28.**

## **Verdi és Puccini mindenk felett**

### **José Cura operaénekes, karmester**

Buenos Airesben született, római, párizsi kitérők után ma Madridban él. Tenor létére baritonszerepek felé kacsingat, operahősként szerzett hírneve ellenére szívesebben áll a karmesteri pulpituson. José Cura február elején az Operabál díszvendégeként érkezik Budapestre.

Magyar Narancs: Hét év után újfent elvállalta a budapesti Operabál felkérését. A bált leszámítva eddig még soha nem vendégszerepelt operaénekesként a budapesti Operában.

José Cura: Ami késik, nem múlik, legalábbis remélem.

Már évekkkel ezelőtt folytak többszöri tárgyalások a Magyar Állami Operaházzal, de valahol mindig elakadt a dolog, talán az egyeztetésen, talán máson. Annyi bizonyos, hogy nem miattam.

MN: A Buenos Aires-i Operába sok év után idén hívták először.

JC: Lehetnék emiatt szomorú, de minek, amikor a naptáram három-négy évre már betelt. Figyelembe kell venni az ottani kaotikus társadalmi, gazdasági helyzetet éppúgy, mint a Buenos Aires-i Opera, a Teatro Colón évek óta elhúzódó felújítását. Valaha, amikor eljöttem Argentínából, ugyanezt éreztem.

Nem láttam jövőképet magam előtt, bármiféle lehetőséget a hosszabb távú fejlődésre mint énekes vagy karmester.

MN: Ezzel együtt lelkesen ápolja szülőhazája zenei örökségét.

JC: Természetesen. A felmenőim spanyolok, olaszok, apai részről libanoniak. Bizonyos értelemben sok nemzethez kötődöm, noha a zenei gyökereim a szülőhazámhoz fűznek. Ennek az örökségnek soha nem fordítottam hátat. Szólókoncertjeim jelentős részét akár énekesként, akár dirigensként az argentin dalrepertoár teszi ki. Bizonyos értelemben követnek vallom magam, szívbeli kötelességem és nagy szóval élve a küldetésem a szülőföldem zenéjének a továbbadása. A világszerte legismertebb Piazzolla mellett Buchardo, Ginastera szerzeményeit énekelem és dirigálom.

MN: Tizenöt év fényes énekesi karrier után mi vonzotta a karmesteri hivatás felé? JC: Eredetileg karmesteri és zeneszerzői diplomám van. Valaha abban a hitben éltem, hogy a világ leghíresebb zenekarai élén fogok állni az általam csodált komponisták, főként Beethoven, Brahms, Mahler, Rahmanyinov műveit tolmácsolva.

A hangképzés, az éneklés, az előadó-művészet, a színpadi önkifejezés viszonylag későn, harmincéves korom táján jött. Ily módon az én utam tökéletesen eltér azokétól, akik pályafutások bizonyos szakaszában egyfajta megújulási szándékból karmesteri pálcát ragadnak.

MN: Mint például Plácido Domingo, akivel önt főleg pályája kezdetén unos-untalan

párhuzamba vonták? JC: Nem érdemes példákat említeni, mert azok mindig sántítanak. Borzasztóan becsülöm az előttem lévő nemzedék, nemzedékek nagy egyéniségeit, de igazán senkivel nem vállalok rokonságot.

MN: Mi ennek az oka? JC: Szerintem senkit nem kell követni, felesleges példaképeket, ideálokat állítani. Minden művész, zenész mögött hatalmas kincsesár áll, amiből hatásokat nyerhet, válogathat. A művészetnek azonban nem követőkre van szüksége, hanem szabad, független egyéniségekre. Légy önmagad: nekem ez az alapelvem. Magadból hozd ki a legjobbat, a legtöbbet, azokból az adottságokból építkezzél, amit kaptál a teremtőtől.

Mindenkinek egyéni útja van, amit magának kell bejárnia, elődök és utódok nélkül.

MN: Ön meglehetősen szokatlan módon kommunikál a közönséggel: gyakran "magánszámokat", spontán reagálásokat iktat be dirigálás közben.

JC: Ez talán azzal magyarázható, hogy kettős szerelem vonzásában élek. Imádom a partitúrába feledkezés meditatív állapotát, másfelől interakcióban vagyok a közönséggel. Színpadra lépéskor letapogatom a terem hangulatát, az érzékszerveimmel rögtön felmérem, hogy mit engedhetnek meg magamnak.

A zeneműbe feledkezés és a kikacsintás kettős síkján születnek meg a legszebb pillanatok. Elvégre élő, eleven anyaggal dolgozunk. Nincs két egyforma este, két egyforma közönség, különböző energiák adódnak össze.

Minden alkímia kérdése, és a nagyfokú spontaneitásé.

Amúgy is halálom az unalom, a megszokás. Hozzákezdeni sem érdemes semmihez, ha nincs meg benned az önátadás vágya, az alkotás igénye. Ha bármit teljes hittel, belefeledkezéssel csinálsz, csak akkor van igazi tétje. Sem a hivatásomban, sem a hétköznapokban nem jellemző rám, hogy megfutamodnék a kihívásoktól.

MN: Az írást-rendezést is annak tekintí? La commedia é finita címmel zenés színpadi művet is írt.

JC: Kölnben az Álarcosbált rendeztem, Horvátországban a Bajazzókpróza, opera-, pantomim- és balett változatát, amolyan összművészeti show-t. A La commedia é finitával lehetőséget kaptam arra, hogy kísérletezzek, és egy szimbolikus történeten belül megelevenítsem egy bajazzó társulat hétköznapjait.

MN: Caniótól, Cavaradossitól, Turridutól jutott el Otello és Sámson szerepéig.

JC: Minden szerepre meg kell érni. A verista repertoár szenvedélyes tolmácsolója vagyok. Nálam Verdi és Puccini mindenképp felett áll.

Otello pedig a Verdi-szerepek megkoronázása. Sámson is nagy falat.

A drámai szerepek legalább annyira érdekelnek lélektani, mint zenei szempontból.

MN: Mit szól ahhoz, hogy minduntalan a latinos férfiassággal azonosítják? JC: Nem foglalkozom vele. Belátom, hogy az újságoknak, a rajongóknak kellene támpontok, hivatkozások, amihez igazodni szeretnek. Ami nekem természetes, lehet hogy másoknak kuriózum. Mindenkit a maga valamilyenségében kell elfogadni. Nekem lelkület, szenvedélyesség szempontjából meghatározó a származásom. A belső tüzet, a napfényt, az érzelmeket szeretném ébren tartani magamban. Én ugyanaz az ember vagyok, amikor éppen próbálok, lemezfelvételt készítek, énekelek, dirigálok vagy éppen fotózom. Egyazon fizikummal, lelkülettel, meggyőző erővel instruálok a zenészeket és beszélgetek a gyerekeimmel. Nem látom értelmét annak, hogy másnak mutassam magam, mint amilyen valójában vagyok.

Szentgyörgyi Rita

2010. 02. 11.

## Raguza követe

### Mi a kotta?

Múlt alkalommal a zseniális, ám sérelmekkel teli, s utóbb megbomlott elméjű Hugo Wolfot emlegettük, s neki e héten is módja nyílik majd Olasz szerenád című szerzeményével tapsokat aratni. Az eredetileg vonósnégyesnek komponált zenekari darab ezúttal a Budapesti Vonósokesedékes műsorán hangzik föl, azonban a Baráti Kristófot vendéglelő koncert (MTA díszterme, február 12., fél nyolc) egy további Wolf-művet is programján szerepeltet majd, még hozzá ősbemutató gyanánt. Felcsendül ugyanis az Utazás - szvit hegedűre és vonószekarra című alkotás, melynek szerzője nem más, mint az elsősorban táncdalslágeréről és a Vuk filmzenéjéről jól ismert Wolf Péter. Mindazonáltal a Könnyű, mint az 1x1jeles komponistájának szvitje nem az egyetlen meglepetés Botvay Károlyékestjén, hiszen a koncerten két D-dúr hangnemű szimfónia is előadatik majd bizonyos Luka Sorkoc031evic` nevű komponista életművéből. A Raguza, vagyis a mai Dubrovnik városában született patricius, akit olaszosan Luca de Sorgo néven is emlegettek XVIII. századi kortársai, a preklasszikus zeneirodalom igen képzett és tisztos alakjának számítható. A sokfelé forgott, városköztársaságát a császári udvarnál képviselő férfiú Bécsben ismeretséget kötött nagy pályatársaival, Gluck lovaggal és Haydnnal is, s ilyesformán művészetét sokat köszönhetett e diplomáciai kiküldetésnek. Sorkoc031evic` (márványbűszön mutatjuk) a nagy franciát a forradalom évében halt meg, még hozzá felettébb tragikus módon: levetette magát raguzai palotájának harmadik emeletéről. Ne feledjük, szombaton operabál Komlósi Ildikóval és José Curával, s az elkövetkező napok egyéb farsangi mulatságokat is kínálnak számunkra! Szerdán Lukács Gyöngyi és a bariton Alexandru Agache főszereplésével a MÁV Szimfonikus Zenekar operagálája csábít (Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem, február 17., fél nyolc), míg a Budapesti Filharmoniai Társaság két koncertje Dvor031ák Karnevál című nyitányával indul, és Weiner Leó Farsangjával folytatódik majd (Operaház, február 15. és 16., fél nyolc). Ugyane Weiner-művet a Weiner-Szász Kamara szimfonikusok Farsangi furfangok elnevezésű hangversenyén (MTA díszterme, február 13., hét óra) is meghallgathatjuk, akárcsak Mozart Öt kontratáncát. A zeneszerző halálának évében keletkezett, ám derűsen népies hangvételű táncok átkötést kínálnak a hét jubileumi márványtermi koncertjéhez, melyet Robert Schumann Öt darab népi dallamokra című, 1849-ből való zongora-cselló darabja nyit majd Gulyás Mártával és Somodari Péterrel, hogy utóbb Szabadi Vilmost is némi Schumann-játékon kapjuk (február 15., hat óra). S végül jöjjenek az igazi nagy erőpróbák: a Concerto Budapest Schubert sokféleképp számozott, ám mindenesetre "Nagyé C-dúr szimfóniáját játssza majd a Perényi Miklós szólójával abszolválta Lutoslawski Csellóverseny nyomában (Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem, február 15., fél nyolc), a Pestre ruccanó Győri Filharmonikus Zenekar pedig Berkes Kálmán vezénylete alatt a Trisztántól Kurtág György Üzeneteiig jut el (Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem, február 16., fél nyolc). Míg a Budapesti Fesztivál zenekarsoros bérleti koncertjein (Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem, február 11. és 12., háromnegyed nyolc, február 13., fél négy) immár a közelgő Beethoven-maratonra edz - a IV. és a VI. szimfóniamegszólaltatásával. De ennyi program bőven elég lesz egy hétre. Vagy mint Wolf Péter slágerének címével mondhatnánk: Most kéne abbahagyni!